

Zaak C-196/24 [Aucrinde] ⁱ

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

20 februari 2024

Verwijzende rechter:

Tribunal judiciaire de Chambéry (Frankrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

16 januari 2024

Verzoeker:

XX

Verweerders:

WW

YY

ZZ

VV

**TRIBUNAL JUDICIAIRE
DE CHAMBÉRY**
Kamer voor burgerlijke zaken

INTERNATIONALE ROGATOIRE COMMISSIE

[OMISSIS]

BESCHIKKING [OMISSIS]

[OMISSIS]

Gezien de procedure die aanhangig is bij de tribunale civile di Genova

ⁱ De naam van de onderhavige zaak is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

(rechtbank van Genua, Italië),

TUSSEN:

VERZOEKER:

XX

[OMISSIS]:

EN:

VERWEERDERS:

WW

[OMISSIS]

YY

[OMISSIS]

ZZ

[OMISSIS]:

VV

[OMISSIS]

OPENBAAR MINISTERIE

in de persoon van de procuratore generale della Repubblica presso il tribunale di Genova (openbaar aanklager van de Republiek bij de rechter in eerste aanleg Genua, Italië) [OMISSIS]

UITEENZETTING VAN HET GEDING

- 1 XX, geboren te [OMISSIS], woonachtig te [OMISSIS], heeft zich tot de tribunale civile di Genova (rechter in eerste aanleg in burgerlijke zaken Genua, Italië) gewend teneinde te laten vaststellen dat hij de natuurlijke zoon is van AA, die op [OMISSIS] is overleden, toestemming te verkrijgen om de achternaam van vaderskant te gebruiken, de bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand te gelasten [het te wijzen vonnis in te schrijven] wanneer het onherroepelijk is (...), een deskundigenonderzoek te [gelasten] waarbij de natuurlijke afstamming van XX [wordt vastgesteld] nadat het lichaam van de vermeende vader is opgegraven.
- 2 Bij ordinanza istruttoria (onderzoeksbeschikking) van 5 maart 2022 heeft de giudice istruttore del tribunale civile di Genova (onderzoeksrechter van de rechtbank Genua) een hematologisch onderzoek gelast om vast te stellen of verzoeker genetische kenmerken heeft die overeenkomen met die van verweerders in de procedure, door AA erkende kinderen.

- 3 Verweerders, wettige kinderen van AA, hebben het hematologisch onderzoek dat zij moesten ondergaan geweigerd en hebben erom verzocht dat het onderzoek wordt uitgevoerd op het lichaam van AA, op de plaats waar zijn stoffelijk overschot zich bevindt.
- 4 Bij ordinanza istruttoria (onderzoeksbeschikking) van 1[4] april 2022 heeft de giudice istruttore del tribunale civile di Genova een hematologisch onderzoek gelast en een deskundige aangesteld om een genetische vergelijking uit te voeren tussen verzoeker XX en het lichaam van de vermeende vader AA, nadat het lichaam is opgegraven, en het onderzoek opgeschort in afwachting van de [tenuitvoerlegging] van de internationale rogatoire [commissies] die eventueel aan de Franse rechterlijke instantie [moeten worden toegezonden] met het oog op de opgraving van het lichaam, overeenkomstig het Franse recht.
- 5 Op 18 november 2022 heeft de tribunale civile di Genova een internationaal rechtshulpverzoek in burgerlijke zaken gezonden aan de tribunal judiciaire de Chambéry (rechter in eerste aanleg Chambéry, Frankrijk) bestaande in een verzoek om het lichaam op te graven van AA, geboren te [OMISSIS] op [OMISSIS] en overleden te [OMISSIS] op [OMISSIS], begraven in Frankrijk.
- 6 Het verzoek is ingediend overeenkomstig verordening (EU) 2020/1783 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2020 betreffende de samenwerking tussen de gerechten van de lidstaten op het gebied van bewijsverkrijging in burgerlijke en handelszaken.
- 7 [OMISSIS]

MOTIVERING VAN DE BESLISSING

Voorafgaand aan de [mogelijkheid] tot verwijzing

- 8 Artikel 267 VWEU luidt: „Het Hof van Justitie van de Europese Unie is bevoegd, bij wijze van prejudiciële beslissing, een uitspraak te doen [OMISSIS]”
- 9 „[d]e nationale rechter [is] alleen bevoegd [...] tot verwijzing naar het Hof, indien bij hem een geding aanhangig is gemaakt en hij uitspraak moet doen in het kader van een procedure die moet uitmonden in een beslissing die de kenmerken vertoont van een rechterlijke uitspraak.

Hoewel de samenwerking tussen gerechten van de lidstaten op het gebied van bewijsverkrijging niet noodzakelijkerwijs uitmondt in een rechterlijke uitspraak, is het verhoor van een getuige door een gerecht een handeling die wordt verricht in het kader van een rechterlijke procedure die moet uitmonden in een beslissing die de kenmerken van een rechterlijke uitspraak vertoont. De kwestie van de aan het verhoor verbonden kosten maakt deel uit van die procedure. Bijgevolg is er sprake

van een rechtstreeks verband tussen een prejudiciële vraag betreffende die kosten en het vervullen van een rechterlijke taak door de verwijzende rechter” (arrest van 17 februari 2011, Weryński, C-283/09, EU:C:2011:85, punten 44 en 45).

- 10 De verwijzende rechter is in casu niet louter een autoriteit die een beslissing die reeds door de verzoekende autoriteit is genomen, uitvoert – ook al kan hij in een beperkt aantal gevallen het verzoek om internationale rechtshulp weigeren uit te voeren (artikel 12 en artikel 16 van verordening 2020/1783) – maar hij dient een rechterlijke beslissing te nemen teneinde na te gaan of aan de voorwaarden van die verordening is voldaan.
- 11 De toetsing die van de verwijzende rechter wordt gevraagd, kan niet worden beschouwd als een louter formele toetsing in het licht van de bewoordingen van artikel 12 van verordening [2020/1783], op grond waarvan het aangezochte gerecht „het verzoek overeenkomstig zijn nationale recht [moet] uitvoeren”.
- 12 Bovendien is er weliswaar geen rechtstreeks bij de verwijzende rechter aanhangig geding, maar dit neemt niet weg dat er in Italië tussen verschillende partijen een geding bestaat dat bij het verzoekende Italiaanse gerecht aanhangig is en dat, bij uitbreiding, het geding voor een deel bij het aangezochte Franse gerecht aanhangig is.
- 13 De Franse rechterlijke instantie moet derhalve als een rechterlijke instantie in de zin van artikel 267 VWEU worden beschouwd.

§ 1 Norm die van toepassing is op de uitvoering van het verzoek

- 14 Het verzoek van de tribunale civile di Genova wordt ingediend krachtens verordening [2020/1783].
- 15 [OMISSIS]
- 16 [OMISSIS]
- 17 [OMISSIS]
- 18 [OMISSIS]
- 19 [OMISSIS]
- 20 [OMISSIS]
- 21 [OMISSIS]
- 22 [OMISSIS]
- 23 [OMISSIS]
- 24 [OMISSIS]

- 25 [OMISSIS]
- 26 Verordening [2020/1783] [OMISSIS] is derhalve van toepassing op verzoeken om maatregelen van instructie door een gerecht van een lidstaat wegens bewijsmateriaal [dat zich] op het grondgebied van een andere lidstaat [bevindt], met uitzondering van Denemarken.
- 27 [OMISSIS]
- 28 [OMISSIS]
- 29 [OMISSIS]
- 30 [OMISSIS]
- 31 [OMISSIS]
- 32 Gelet op een en ander moet [OMISSIS] verordening [2020/1783] worden toegepast.

§ 2 Verzoek van de tribunale civile di Genova

a) ontvankelijkheid van het verzoek

- 33 Artikel 5 van verordening [2020/1783] bevat de voorschriften ten aanzien van de [vorm en inhoud van verzoeken].

[OMISSIS]

- 34 [OMISSIS] het verzoek is derhalve ontvankelijk.

b) Uitdrukkelijke gevallen van weigering om het verzoek uit te voeren

- 35 De verordening bevat een limitatieve opsomming van de gevallen waarin het aangezochte gerecht mag weigeren het verzoek uit te voeren. Aangezien verordening [2020/1783] tot doel heeft de bewijsverkrijging in het buitenland zoveel mogelijk te vergemakkelijken, zijn de gevallen waarin de aangezochte gerechten de uitvoering van verzoeken kunnen weigeren, namelijk strikt beperkt.

- 36 [OMISSIS] [A]rtikel 16 van verordening [2020/1783] [bevat de]

„weigeringen om verzoeken uit te voeren”

[OMISSIS]

- 37 [OMISSIS]

- 38 [OMISSIS]

39 [OMISSIS]

40 [OMISSIS]

41 [OMISSIS]

42 [OMISSIS]

43 [OMISSIS]

44 Derhalve is er geen enkele reden op grond van artikel 16 van verordening [2020/1783] om gekant te zijn tegen het verzoek van de tribunale civile di Genova.

c) *Relevante bepalingen van het nationale recht en het Unierecht in kwestie*

1/ Eerste bepaling van het Unierecht in kwestie

45 Artikel 12, lid 3, van verordening [2020/1783] bepaalt:

„Het verzoekende gerecht kan met gebruikmaking van formulier A in bijlage I het aangezochte gerecht vragen dat het verzoek wordt uitgevoerd volgens een bijzondere procedure waarin wordt voorzien door zijn nationale recht. Het aangezochte gerecht voert het verzoek uit volgens de bijzondere procedure, tenzij dat niet verenigbaar zou zijn met het nationale recht of het dat niet kan doen wegens grote praktische moeilijkheden. Indien het aangezochte gerecht op een van deze gronden geen gehoor geeft aan de vraag om het verzoek volgens een bijzondere procedure uit te voeren, stelt het het verzoekende gerecht daarvan in kennis met gebruikmaking van formulier H in bijlage I.”

46 Om een verzoek volgens een bijzondere procedure uit te voeren, moet het verzoekende gerecht punt 12 van formulier A invullen. In casu heeft de tribunale civile de Genova punt 12 van formulier A niet ingevuld en is er derhalve geen reden om de verenigbaarheid van een speciaal verzoek met het nationale recht in twijfel te trekken of praktische moeilijkheden aan te voeren.

47 Daarentegen bepaalt datzelfde artikel 12[, met als opschrift] „Algemene bepalingen betreffende de uitvoering van een verzoek”, [in lid 2] dat „[h] et aangezochte gerecht [...] het verzoek overeenkomstig zijn nationale recht [uitvoert].”

48 Dit artikel is nagenoeg identiek aan artikel 10 van de ingetrokken verordening (EG) nr. 1206/2001 van de Raad van 28 mei 2001, dat bepaalde: „2. *Het aangezochte gerecht voert het verzoek uit overeenkomstig zijn nationale wet.*”

49 Met betrekking tot dit artikel wordt in de praktische handleiding voor de toepassing van de verordening betreffende bewijsverkrijging, met betrekking tot verordening (EG) nr. 1206/2001 van 28 mei 2001, aangegeven dat het aangezochte gerecht, indien de door de lidstaat van het verzoekende gerecht

voorgeschreven vorm niet verenigbaar is met de wet van zijn lidstaat, kan weigeren aan dat verzoek gehoor te geven. **Een vorm kan worden beschouwd als onverenigbaar met de wet van de lidstaat van het aangezochte gerecht wanneer hij strijdig is met de grondbeginselen.**

- 50 Bij de verwijzende rechter rijst een eerste vraag over de uitlegging van dit artikel. Terwijl de gevallen waarin een lidstaat kan weigeren een verzoek van een andere lidstaat uit te voeren, limitatief zijn opgesomd in artikel 16 van de verordening, lijkt artikel 12 immers nieuwe gevallen te introduceren op basis waarvan een dergelijk verzoek kan worden geweigerd.
- 51 Het Hof zal worden verzocht om uitlegging van dit artikel teneinde de nationale rechter duidelijkheid te verschaffen over de reikwijdte ervan: **kan de nationale rechter op basis van dit artikel weigeren de verordening toe te passen en weigeren aan het verzoek gehoor te geven op grond dat de vorm van het verzoek in strijd is met grondbeginselen van het nationale recht van de aangezochte staat?**
- 52 Voor het geval deze vraag bevestigend wordt beantwoord, rijst in casu bovendien de vraag of de vorm van het verzoek in strijd is met de grondbeginselen van het Franse nationale recht en met bepaalde artikelen van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”).

2/ Nationale bepaling in kwestie

- 53 Artikel 16-11 van de op 21 mei 2023 geldende Code civil (Franse burgerlijk wetboek) bepaalt namelijk:

„De identificatie van een persoon kan enkel aan de hand van zijn DNA-profiel worden onderzocht:

1° in het kader van opsporings- of onderzoeksmaatregelen in een gerechtelijke procedure;

[OMISSIS]

*In burgerlijke zaken kan deze identificatie enkel worden onderzocht ter uitvoering van een onderzoeksmaatregel die is gelast door een rechter bij wie een verzoek is ingediend om afstamming vast te stellen of te betwisten, dan wel om geldelijke steun te verkrijgen of in te trekken. De betrokkene moet hiervoor vooraf en uitdrukkelijk toestemming geven. **Behoudens uitdrukkelijke toestemming die bij leven kenbaar moet zijn gemaakt door die persoon, mag na zijn dood geen identificatie aan de hand van een DNA-profiel worden verricht.**”*

- 54 Naar Frans recht is de opgraving van een lichaam met het oog op de vaststelling van afstamming dus enkel mogelijk indien de betrokkene tijdens zijn leven hiervoor uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven.

3/ Relevante nationale en internationale rechtspraak

55 Op 6 juli 2011 heeft de Cour de cassation (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Frankrijk) de Conseil constitutionnel (grondwettelijk hof, Frankrijk) een vraag voorgelegd over de regeling inzake het post mortem-onderzoek van genetisch materiaal (beslissing nr.°2011-173 QPC van 30 september 2011 <https://www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2011/2011173QPC.htm>). Meer in het bijzonder is de Cour constitutionnel verzocht zich uit te spreken over de verenigbaarheid van artikel 16-11, tweede alinea, van de Code civil met het door de Franse grondwet gewaarborgde beginsel van eerbiediging van het recht op privéleven en familie- en gezinsleven.

56 De Conseil constitutionnel was van oordeel dat de wetgever, door ervan uit te gaan dat overledenen niet hebben ingestemd met het onderzoek van genetisch materiaal, bewust een belemmering heeft opgeworpen uit respect voor de overledenen en om onterechte opgravingen te voorkomen:

„Overwegende dat de wetgever, door te bepalen dat wordt verondersteld dat overledenen niet hebben ingestemd met een identificatie aan de hand van een DNA-profiel, heeft beoogd opgravingen tegen te houden uit respect voor de overledenen; dat het niet aan de Conseil constitutionnel staat om zijn beoordeling in de plaats te stellen van die van de wetgever met betrekking tot de vraag of op dit gebied rekening wordt gehouden met de eerbiediging van het menselijk lichaam; dat derhalve de grieven ontleend aan schending van het recht op eerbiediging van het privéleven en van het recht om een normaal gezinsleven te leiden, moeten worden afgewezen”.

57 Dit oordeel is in tegenspraak met de rechtspraak van het Europees Hof voor de rechten van de mens (hierna: „EHRM”) dat in een arrest van 13 juli 2006, Jäggi/Suisse (verzoekschrift nr. 58757/00), heeft geoordeeld dat een afname van DNA-materiaal waarvoor het lichaam moet worden opgegraven, gelet op de omstandigheden van het geval, geen inbreuk maakt op het privéleven van de overledene, noch op de onschendbaarheid van het lichaam van de overledene, maar dat het recht van een 70-jarige persoon – aan wie was geweigerd het lichaam te laten opgraven met het doel om een onderzoek van genetisch materiaal te laten verrichten – om te weten van wie hij afstamt en te weten of de overledene inderdaad zijn verwekker was, op onevenredige wijze was geschonden.

58 Het EHRM heeft zijn standpunt herhaaldelijk bevestigd, onder meer in het arrest Pascaud/Frankrijk van 16 juni 2011 (verzoekschrift nr. 19535/08):

„59. (...) Het [EHRM] is van oordeel dat het recht op een identiteit, waaronder het recht om te weten van wie men afstamt en dit te laten erkennen, integrerend deel uitmaakt van het begrip privéleven. In een dergelijk geval is een nog grondiger onderzoek vereist om de betrokken belangen tegen elkaar af te wegen.

60. Het [EHRM] moet nagaan of in casu een juist evenwicht is gevonden bij de afweging van de concurrerende belangen, te weten enerzijds het recht van

verzoeker om te weten van wie hij afstamt en anderzijds het recht van derden om niet aan DNA-testen te worden onderworpen en het algemeen belang dat de rechtszekerheid wordt beschermd. (...)

64. *Het [EHRM] is van oordeel dat het argument dat de belangen van de vermeende vader moeten worden beschermd op zich niet volstaat om de verzoeker zijn rechten uit hoofde van artikel 8 van het [Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens; hierna: „EVRM”] te ontnemen.*

65. *Door het post mortem-onderzoek van genetisch materiaal geen doorgang te laten vinden en door te weigeren te erkennen en vast te stellen wie de biologische vader van verzoeker is, heeft de Cour d’appel namelijk meer gewicht toegekend aan de rechten en belangen van de vermeende vader dan aan het recht van verzoeker om te weten van wie hij afstamt en dit te laten erkennen, welk recht in het geheel niet eindigt met het bereiken van een leeftijd, integendeel (arrest Jäggi, reeds aangehaald, punt 40).”*

59. *Uit deze verschillende beslissingen volgt dat de Conseil constitutionnel en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens er in dit opzicht uiteenlopende standpunten op na houden. De Conseil constitutionnel is namelijk van oordeel dat artikel 16-11, tweede alinea, van de Code civil, dat de mogelijkheid van een identificatie door middel van post mortem-onderzoek van een DNA-profiel afhankelijk stelt van de uitdrukkelijke toestemming die de overledene bij zijn leven heeft moeten geven, in overeenstemming is met de Franse grondwet. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens is daarentegen van oordeel dat de toepassing van dit artikel en de daaropvolgende weigering om een dergelijke identificatie toe te staan schending van artikel 8 van het [EVRM] kan vormen.*

60. *De Cour de cassation heeft zich na voornoemde beslissingen ook over deze vraag moeten buigen:*

„Overwegende dat dhr. [OMISSIS], geboren te [OMISSIS], volgens het bestreden arrest voor zijn geboorte was erkend door zijn moeder, [OMISSIS], en, op [OMISSIS] door [OMISSIS], en gewettigd is door hun huwelijk; dat na van hen te hebben vernomen dat zijn vader in werkelijk [OMISSIS] was, die is overleden in [OMISSIS], M op [OMISSIS], een verzoekschrift heeft ingediend bij de tribunal de grande instance om toestemming te verkrijgen voor de opgraving van het lichaam van deze persoon teneinde een onderzoek van genetisch materiaal te laten plaatsvinden;

Overwegende dat de Cour d’appel, door zich uit te spreken over het belang van het verzoekschrift, terwijl het aan de Cour d’appel stond om het middel van niet-ontvankelijkheid ontleend aan het feit dat de rechthebbende niet in het geding zijn geroepen, ambtshalve op te werpen, bovengenoemde bepalingen heeft geschonden” (Cour de cassation, Eerste civiele kamer, 13 november 2014, nr. 13-21-0 18)

61 Door sommige rechtsgeleerden wordt dit arrest gezien als een weg waarbij de uitlegging praeter legem wordt gekozen, teneinde de onverenigbaarheid van artikel 16-11 van de Code civil, in de concrete toepassing ervan, met betrekking tot artikel 8 van het [EVRM], te omzeilen. De Cour de cassation heeft echter niet ten gronde geantwoord, aangezien de opgeworpen vraag van procedurele aard was (niet-ontvankelijkheid van de vordering, aangezien de erfgenamen niet in het geding waren geroepen). Een rechtsgeleerde concludeert hieruit dat de verplichting om de rechthebbenden in het geding te roepen een zuiver procedurele verplichting is teneinde de eerbiediging van het beginsel van hoor en wederhoor te waarborgen, en niet als vervanging dient voor de toestemming van de overledene. [OMISSIS]

62 Bovendien kan de oplossing niet worden toegepast op het geval dat aan de verwijzende rechter is voorgelegd. In zijn arrest heeft de Cour de cassation namelijk de moeite genomen om te verduidelijken dat het in het onderhavige geval gaat om een rechtsvordering (de vordering te willen weten van wie men afstamt, die geen invloed heeft op de burgerlijke staat van de verzoeker en geen rechtsgevolgen heeft):

„Overwegende dat de ontvankelijkheid van een vordering tot erkenning van een genetische afstamming door middel van een deskundigenonderzoek, wanneer daarvoor de opgraving van een lichaam nodig is, afhankelijk is van het in het geding brengen van de rechthebbenden van de overledene; dat middelen van niet-ontvankelijkheid op het gebied van de staat van personen van openbare orde zijn.”

63 In de vordering die aan de verwijzende rechter wordt voorgelegd, gaat het echter niet om een rechtsvordering, maar om de verkrijging van een bewijsmiddel in het kader van een vordering tot vaststelling van de afstamming van de verzoeker.

64 Uit de [namens] XX geformuleerde conclusies blijkt namelijk dat „XX het recht heeft, overeenkomstig artikel 270 van de Code civil, om de waarheid te kennen en te weten van wie hij afstamt, waarbij ook alle lasten en verantwoordelijkheden horen die de gerechtelijke erkenning dat AA de vader is, met zich brengt.”

65 Bijgevolg is de analyse van de Cour de cassation, die enkel beoogt de erfgenamen in het geding te roepen om artikel 16-11 van de Code civil te omzeilen, niet van toepassing en hoe dan ook niet toereikend voor de rechters in eerste aanleg, aangezien hierdoor rechtsonzekerheid blijft bestaan.

66 *In fine* moet op grond van de analyse worden opgemerkt dat het verzoek van de tribunale civile di Genova in strijd is met artikel 16-11 van de Code civil, dat zelf, in de toepassing ervan, mogelijk in strijd is met artikel 8 van het [EVRM].

Verdere analyse is vereist.

67 Dankzij het Handvest [OMISSIS] worden de grondrechten namelijk ook in de Europese Unie beschermd.

- 68 Derhalve moet worden nagegaan of artikel 16-11 van de Code civil in strijd is met het Handvest, in welk geval de verwijzende rechter, overeenkomstig de vaste rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, elke toepassing van artikel 16-11 van de Code civil zou moeten uitsluiten.

4) Tweede relevante bepalingen van het Unierecht in kwestie

- 69 Artikel 6 VEU bepaalt:

„1. De Unie erkent de rechten, vrijheden en beginselen die zijn vastgesteld in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 7 december 2000, als aangepast op 12 december 2007 te Straatsburg, dat dezelfde juridische waarde als de Verdragen heeft.

De bepalingen van het Handvest houden geenszins een verruiming in van de bevoegdheden van de Unie zoals bepaald bij de Verdragen.

De rechten, vrijheden en beginselen van het Handvest worden uitgelegd overeenkomstig de algemene bepalingen van titel VII van het Handvest betreffende de uitlegging en toepassing ervan, waarbij de in het Handvest bedoelde toelichtingen, waarin de bronnen van deze bepalingen vermeld zijn, terdege in acht genomen worden.

2. De Unie treedt toe tot het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Die toetreding wijzigt de bevoegdheden van de Unie, zoals bepaald in de Verdragen, niet.

- 70 ***3. De grondrechten, zoals zij worden gewaarborgd door het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en zoals zij voortvloeien uit de constitutionele tradities die de lidstaten gemeen hebben, maken als algemene beginselen deel uit van het recht van de Unie.***

- 71 Op de onderhavige zaak zijn twee artikelen van het Handvest van toepassing: ten eerste artikel 1, waarin de eerbiediging van de menselijke waardigheid en de daaropvolgende eerbiediging van de overledenen wordt gewaarborgd, en ten tweede artikel 7 dat het recht van eenieder op eerbiediging van zijn privéleven erkent en de tegenhanger is van artikel 8 van het [EVRM].

- 72 De artikelen 51 en 52 van het Handvest bepalen het volgende:

„De bepalingen van dit Handvest zijn gericht tot de instellingen, organen [...] van de Unie met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel, alsmede, uitsluitend wanneer zij het recht van de Unie ten uitvoer brengen, tot de lidstaten. Derhalve eerbiedigen zij de rechten, leven zij de beginselen na en bevorderen zij de toepassing ervan overeenkomstig hun respectieve bevoegdheden [...].

[...]

[1.] Beperkingen op de uitoefening van de in dit Handvest erkende rechten en vrijheden moeten bij wet worden gesteld en de wezenlijke inhoud van die rechten en vrijheden eerbiedigen. Met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel kunnen slechts beperkingen worden gesteld, indien zij noodzakelijk zijn en daadwerkelijk beantwoorden aan door de Unie erkende doelstellingen van algemeen belang of aan de eisen van de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

2. De door dit Handvest erkende rechten die voorkomen in bepalingen van de Verdragen, worden uitgeoefend onder de voorwaarden en binnen de grenzen welke bij die verdragen zijn gesteld.

3. Voor zover dit Handvest rechten bevat die corresponderen met rechten welke zijn gegarandeerd door het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, zijn de inhoud en reikwijdte ervan dezelfde als die welke er door genoemd verdrag aan worden toegekend. Deze bepaling verhindert niet dat het recht van de Unie een ruimere bescherming biedt.

[...]”

73 „Om deze samenhang met het recht van het EVRM te waarborgen, voorziet artikel 52, lid 3, van het Handvest in een mechanisme dat uit twee stappen bestaat. **De Unierechter moet eerst vaststellen welke rechten overeenstemmen, dat wil zeggen de rechten die zowel door het Handvest als door het EVRM worden gewaarborgd.**

Zodra de overeenstemming tussen het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en het [EVRM] is vastgesteld, moet het Hof van Justitie vervolgens aan het door het Handvest gewaarborgde recht dezelfde inhoud en reikwijdte toekennen als die welke er door het EVRM aan worden toegekend, tenzij het ‚een ruimere bescherming’ toekent aan dat recht. Dit betekent dat de uitlegging van het Hof van Justitie in overeenstemming moet zijn met die van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, tenzij de verdragsnorm wordt overschreden, hetgeen zelden voorkomt.” (Lexis Nexis aflevering 160 Handvest van de grondrechten van de EU).

74 Volgens deze bepalingen dient de nationale rechter enkel met het Handvest rekening te houden wanneer de betreffende nationale handeling binnen de materiële werkingssfeer van het Unierecht valt.

75 [OMISSIS]

76 In casu is het materiële recht van de Unie rechtstreeks in het geding, aangezien de onderhavige beslissing is genomen op grond van verordening 2020/1783.

- 77 Er bestaat dus duidelijk een verband tussen de aan de orde zijnde situatie en de rechtsorde van de Unie, hetgeen de rechter ertoe brengt het Handvest, met name de artikelen 1 en 7 ervan, toe te passen.
- 78 Artikel 1 bepaalt namelijk dat „*[d]e menselijke waardigheid [...] onschendbaar is. Zij moet worden geëerbiedigd en beschermd.*” Het gaat om een grondbeginsel dat post mortem van toepassing is en dat zich dus, afhankelijk van de uitlegging die daaraan wordt gegeven en de reikwijdte die eraan wordt toegekend, in het onderhavige geval tegen de opgraving van het lichaam zou kunnen verzetten.
- 79 Daarentegen pleit het door artikel 7 van het Handvest gewaarborgde recht op eerbiediging van het privéleven voor een dergelijke opgraving. Aangezien artikel 7 van het Handvest immers de tegenhanger is van artikel 8 van het [EVRM], moet het worden uitgelegd in het licht van de rechtspraak van het EHRM. Het EHRM leidt uit het recht op eerbiediging van het privéleven af dat eenieder het recht heeft om te weten van wie hij afstamt, in voorkomend geval door middel van de opgraving van de overledene die de vermeende ouder is.
- 80 Uiteindelijk dient de verwijzende rechter te beslissen of hij artikel 16-11 van de Code civil moet toepassen om de uitvoering te weigeren van een internationale rogatoire commissie waar een andere lidstaat in het kader van de verordening inzake de bewijsverkrijging om verzocht heeft, dan wel of hij dat artikel buiten toepassing moet laten.
- 81 Om artikel 16-11 van de Code civil toe te passen of buiten toepassing te laten, moet de verwijzende rechter vaststellen of deze bepaling in strijd is met artikel 7 van het Handvest dan wel of de beperking van artikel 16-11 van de Code civil daarentegen daadwerkelijk beantwoordt aan de door de Unie erkende doelen van algemeen belang of aan de eisen van de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen, met name de eerbiediging van de menselijke waardigheid zoals gewaarborgd door artikel 1 van het Handvest.
- 82 Teneinde uitspraak te kunnen doen in het bij hem aanhangige geding, heeft de nationale rechter behoefte aan verduidelijking van het Hof teneinde te vernemen of het door artikel 7 van het Handvest gewaarborgde recht om te weten van wie men afstamt en dit te laten erkennen voorrang heeft of kan hebben op het recht van overleden personen om niet te worden onderworpen aan DNA-testen waarvoor zij bij leven geen uitdrukkelijke toestemming hebben gegeven, welk recht mogelijk wordt gewaarborgd door het in artikel 1 van het Handvest neergelegde beginsel van eerbiediging van de menselijke waardigheid.

Om deze vraag te beantwoorden, moeten immers de artikelen 1 en 7 van het Handvest worden uitgelegd, een bevoegdheid die niet [toekomt] aan de verwijzende rechter, maar aan het Hof van Justitie van de Europese Unie:

- 83 Overeenkomstig artikel 267 VWEU is

„[h]et Hof van Justitie van de Europese Unie [...] bevoegd, bij wijze van prejudiciële beslissing, een uitspraak te doen

a) [OMISSIS],

b) *over de geldigheid en de uitlegging van de handelingen van de instellingen, de organen of de instanties van de Unie.*

[OMISSIS]

84 *Indien een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen in een zaak aanhangig bij een nationale rechterlijke instantie waarvan de beslissingen volgens het nationale recht niet vatbaar zijn voor hoger beroep, is deze instantie gehouden zich tot het Hof te wenden.*

[OMISSIS]”

85 [OMISSIS]

86 [OMISSIS] in verordening [2020/1783] [OMISSIS] wordt niet voorzien in een rechtsmiddel wanneer de rechter van de aangezochte staat weigert uitvoering te geven aan het verzoek om bewijsverkrijging van de verzoekende staat. [OMISSIS]

87 Aangezien tegen zijn beslissing geen enkel rechtsmiddel open staat, dient de verwijzende rechter, alvorens uitspraak te doen, een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie te stellen. De [uitlegging] van het Hof is in casu des te belangrijker aangezien het om een nieuwe vraag gaat. Het Hof heeft zich namelijk nog nooit hoeven uit te spreken over de uitlegging van verordening 2020/1783 [OMISSIS] en over de verenigbaarheid van de concrete toepassing ervan met het Handvest.

Gelet op een en ander zal de behandeling van de zaak worden geschorst in afwachting van [de uitspraak] van het Hof.

§ 3 Prejudiciële vragen aan het Hof

88 De verwijzende rechter stelt twee vragen aan het Hof:

89 [OMISSIS] [formulering van de eerste vraag]

90 [OMISSIS] De verwijzende rechter is van oordeel dat de gevallen waarin de toepassing van verordening 2020/1783 mag worden geweigerd, limitatief zijn opgesomd in artikel 16 en dat artikel 12 geen oneigenlijk middel mag zijn om de toepassing van de verordening te weigeren.

In dat geval bestaat er evenwel geen bescherming tegen verzoeken waarvan de vorm niet in overeenstemming is met de normen van het Unierecht.

- 91 2/ [OMISSIS] [formulering van de tweede vraag]
- 92 De verwijzende rechter verzoekt het Hof vervolgens om artikel 1 (recht op waardigheid) en artikel 7 (recht op eerbiediging van het privéleven) van het Handvest uit te leggen en aan te geven hoe deze artikelen zich tot elkaar verhouden teneinde te bepalen of een dergelijke toepassing van de verordening al dan niet in strijd is met het Handvest.
- 93 Het antwoord van het Hof zal bepalen of artikel 16-11 van de Code civil in overeenstemming is met het Unierecht en of de verwijzende rechter de mogelijkheid heeft om gevolg te geven aan een verzoek van de tribunale civile di Genova om bewijs te verkrijgen.
- 94 [OMISSIS] De verwijzende rechter is van oordeel dat, gelet op artikel 52 van het Handvest waarin is vermeld dat „[v]oor zover dit Handvest rechten bevat die corresponderen met rechten welke zijn gegarandeerd door het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, [...] de inhoud en reikwijdte ervan dezelfde [zijn] als die welke er door genoemd verdrag aan worden toegekend”, en gelet op de arresten van het [EHRM] in vergelijkbare zaken, artikel 16-11 van de Code civil in strijd zou kunnen worden verklaard met het Unierecht en op basis van artikel 7 van het Handvest (recht op bescherming van het privéleven) buiten toepassing zou kunnen worden gelaten.
- 95 Door de uitspraken van de Conseil constitutionnel en de Cour de cassation – die na de arresten van het EHRM zijn geweest – wordt deze analyse evenwel ondermijnd aangezien voorrang wordt gegeven aan de eerbiediging van de menselijke waardigheid, en dient het Hof van Justitie van de Europese Unie te worden verzocht de artikelen 1 en 7 van het Handvest uit te leggen.

OM DEZE REDENEN

- 96 [OMISSIS]
- 97 Worden de volgende vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie voorgelegd:
- 98 1/ Kan de nationale rechter op basis van artikel 12 van verordening (EU) 2020/1783 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2020 betreffende de samenwerking tussen de gerechten van de lidstaten op het gebied van bewijsverkrijging in burgerlijke en handelszaken weigeren die verordening toe te passen en weigeren aan het verzoek van de verzoekende staat gehoor te geven op grond dat de vorm van het verzoek in strijd is met grondbeginselen van het nationale recht van de aangezochte staat, met name met artikel 16-11 van het burgerlijk wetboek?
- 99 2/ Indien artikel 12 van verordening (EU) 2020/1783 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2020 betreffende de samenwerking tussen de gerechten van de lidstaten op het gebied van bewijsverkrijging in burgerlijke en

handelszaken wordt toegepast zonder het nationale recht in aanmerking te nemen, op welke wijze moeten artikel 1 (recht op waardigheid) en artikel 7 (recht op eerbiediging van het privéleven) van het Handvest van de grondrechten worden uitgelegd en hoe verhouden deze artikelen zich tot elkaar teneinde te bepalen of een dergelijke toepassing van de verordening al dan niet in strijd is met het Handvest?

100 [OMISSIS]

101 [OMISSIS]

102 Wordt erop gewezen dat de partijen bij het geding anoniem wensen te blijven.

103 [OMISSIS]

WERKDOCUMENT